

Arne Jarrick & Maria Wallenberg Bondesson, *The dynamics of law-making: A World history*, (Stockholm: Kungl. vitterhets historie och antikvitets akademien 2018). 425 s.

Boken utgör en komparativ studie av lagstiftning i olika kulturer över 4 000 år. Studien vilar på ett empiriskt angreppssätt: författarna väljer sammantaget närmare 20 olika större lagstiftningsverk från olika tider och olika delar av världen, och analyserar bestämmelserna i dessa både kvantitativt och kvalitativt enligt olika kriterier. Målet är att få fram globalt gemensamma trender i den kulturella aktivitet som lagstiftning utgör. Detta anser författarna vara möjligt eftersom texterna är förståeliga: den moderna västerländska läsaren kan begripa vad som regleras och hur det regleras. För att möjliggöra jämförelsen, skapar författarna en komplex utvärderingsmodell i olika nivåer, där enskilda bestämmelser klassificeras enligt vissa hänsyn, dessa bestämmelser sammanfattas till större kategorier och dessa större kategorier sedan i sin tur sammanfattas till olika typer av lagstiftningsaktivitet. Modellen tillämpas både med avseende på den sociala aktivitet som regleras och med hänsyn till de sanktioner (*consequences*) som framgår av bestämmelserna.

Med denna systematisering som grund angriper sedan författarna olika tematiska komplex. De undersöker lagstiftningens täckningsområde (hur mycket av social aktivitet som regleras), lagstiftningens förhållande till frågor om mänskliga avsikter (vilken roll som uppsåt, vårdslöshet och mental sjukdom spelar i lagstiftningen), förändringar i straffens hårdhet med särskilt betonande av dödsstraff (där författarna visar att den så kallade kurvlinjära modellen för straffens hårdhet – från milt till hårt till milt – är den mest bärkraftiga) samt slutligen sambandet mellan lagens innehåll och dess form. Med förbehåll för mindre variationer finner författarna avseende alla dessa teman gemensamma trender som grundas i författarnas kvantitativa och kvalitativa analyser.

Som läsare är jag osäker vilket som egentligen är studiens objekt. Enligt titeln behandlar boken *law-making*, vilket i åtminstone vissa perspektiv kan anses omfatta också domstolspraxis. Det framkommer dock tidigt i boken (s. 49) att det som menas är det som på modern juridisk svenska skulle kallas "författningar", alltså generella regler stipulerade av makten. Inte heller den avgränsningen är dock tillräcklig. Även om man endast håller sig till författningar som stipulerats direkt av den centrala statsmakten – lagar av riksdagen och förordningar av regeringen, i den svenska terminologin – verkar författarna inte avse helheten av sådana författningar, utan i stället...

Ja, vad? Författarna använder emellanåt ordet *code*, men inte heller det ordet är helt klart till sin innebörd: ordet "rättegångsbalken" brukar exempelvis översättas med *Swedish Procedural Code*, men balken ingår i den ram som ännu idag utgörs av 1734 års lag, och det är 1734 års lag som omfattas av författarnas studie.

Varför just 1734 års lag? Är det en lag eller flera? Den har ju dessutom aldrig varit ensam. Vid sidan av den lagen fanns åtminstone kungens så kallade "ekonomiska lagstiftning". Detsamma gäller andra lagstiftningsverk som författarna undersöker: fanns annan lagstiftning på samma tid och plats? Är det endast lagstiftningsverk som på något sätt avser reglera större områden inom det sociala livet som ingår i studien? Mot det talar att också medeltida *capitulares* omfattas av studien, och dessa är – som författarna själva påpekar – inte fullständiga och inte heller avsedda att vara fullständiga. Exempelen kan mångfaldigas.

Jag är alltså osäker på vilket anspråk som författarna gör på allmängiltighet. Anser de sig tala om alla former av lagstiftning (på vilket vissa formuleringar i synnerhet mot bokens slut pekar) eller talar de endast om mera omfattande lagstiftningsverk (på vilket karaktären hos huvuddelen av det valda materialet pekar)? I det senare fallet: hur omfattande måste lagstiftningsverket vara för att anses vara omfattande? Jag blir inte klok på den frågan, och har därför svårt att verkligen värdera studiens resultat.

Inom de valda lagstiftningsverken är det i huvudsak straffrätten i dess helhet – alltså förbjudna beteenden såväl som straffprocess och själva straffet – som diskuteras. Trots att författarna emellanåt framhäver att åtminstone delar av materialet också reglerar civilrätt (både familjerätt och det som författarna kallar för *trade*, med vilket jag misstänker menas avtalsrätt), lyser civilrätten i huvudsak med sin frånvaro. Jag känner i och för sig igen studiens resultat i material i åtminstone vår kulturkrets avtals- och familjerättsliga historia, men jag vet väldigt litet (för att inte säga inget) om babylonisk eller kinesisk avtalsrätt. Kan samma trender i materialet som visas gälla för straffrätten också visas avseende andra sorters rätt?

Jag menar alltså att denna omfattande och imponerande studie hade mått bra av större begreppslig precision och bättre avgränsning av föremålet. Jag tror inte att det hade skadat studiens allmängiltighet. Studien visar intressanta regelbundenheter som både intuitivt förefaller vara logiska och som stämmer överens med min erfarenhet av gamla juridiska texter. Genom att inte precisera sitt anspråk på allmängiltighet, blir det dock – som nämnts – svårt i vart fall för mig som läsare att veta hur generellt hållbara författarna menar att deras resultat är.

Göteborgs universitet

JAKOB HEIDBRINK

Klas Kronberg & Anna Maria Forssberg (red.), *Minnet av Narva: Om troféer, propaganda och historiebruk* (Lund: Nordic Academic Press 2018). 240 s.

Hur skildras militära segrar och hur förändras bilden av dem under seklernas lopp? Detta kan sägas vara huvudtematiken för den år 2018 utkomna antologin *Minnet av Narva: Om troféer, propaganda och historiebruk*. Anna Maria Forssberg och Klas Kronberg är redaktörer för verket som omfattar åtta bidrag.

Antologin inleds av Kronberg som placerar in slaget vid Narva i den större militära kontext som det danska, sachsiska-polska och ryska angreppet på Sverige utgjorde och som var upptakten på det stora nordiska kriget. Här presenteras också antologins fokus som anges ligga på den samtida förmedlingen av slaget samt eftervärldens historiebruk.

Författaren bakom verkets andra kapitel är Oskar Sjöström som behandlar själva slaget vid Narva, inte minst soldaternas vedermödor och teman som sjukvård och plundring. Greppet ligger väl i linje med inriktningen *New Military History*, välkänt i Sverige från Peter Englund's skildring av slaget vid Poltava. Kapitlet är som sådant både läsvärt och välskrivet. Trots att kapitlet har mindre bäring på just propaganda och historiebruk, fungerar det väl som en ingång i antologin.

Karin Tetters behandlar i kapitel tre troféfanor och segerparader och hur förvandlingen från militära troféer till nationellt kulturarv sett ut. Texten berör vidare traditionerna kring segerparader och troféer, varvid den svenska traditionen under 1600-talet karaktäriseras som en avskalad romersk triumf-ceremoni. Texten handlar således om såväl segerparaden som det efterföljande arbetet med att bevara minnet av segern. Tyngdpunkten ligger här på perioden kring 1700, snarare än senare seklers historiebruk. Författarna bakom det följande kapitlet, Mikael Alm och Maria Schildt, behandlar